

Lausunto (muistutus) asemakaavaehdotukseen Salmiranta, kaavatunnus 27:018

14.4.2025

Suomen luonnonsuojeluliiton Jyväskylän seudun yhdistys ry.
Jyväskylän kaupungille (kirjaamo@jyvaskyla.fi)

Yleistä kaavaehdotuksesta

Suomen luonnonsuojeluliiton Jyväskylän seudun yhdistys lausui mielipiteen ([Lausunto \(mielipide\) asemakaavaluonnokseen Salmiranta, kaavatunnus 27:018](#)) Salmirannan kaava-luonnoksesta ja on perehtynyt kaavoittajan siihen antamaan vastineeseen.

Yhdistyksemme on edelleen huolestunut suunnitelmasta rakentaa alueen rannat ja varata ne pois yhteisestä virkistyskäytöstä sekä erityisen huolestunut kaava-alueelle suunnitellun toiminnan ja rakentamisen negatiivisista vaikutuksista alueen vieressä olevaan Hämeenlahden luonnonsuojelualueeseen.

On selvää, että kaava-alueen vieressä oleva linnustoltaan merkittävä luonnonsuojelualue tulisi kärsimään rakentamisesta ja asutuksen aiheuttamista reunavaikutuksista sekä virkistyskäyttöpaineesta. Muistutuksemme ydin on, että Salmirannan kaava-alueella pitäisi ranta varjella rakentamiselta ja suojella Hämeenlahden luonnonsuojelualueella liialliselta ihmis- lähtöiseltä kulutukselta.

Hämeenlahden luonnonsuojelualue - luontolahja satavuotiaalle Suomelle

Hämeenlahden luonnonsuojelualue sijaitsee Salmirannan suunnittelualueen länsipuolella. Se on perustettu luonnonsuojelulain 24 §:n perusteella Jyväskylän kaupungin omasta aloitteesta Suomen itsenäisyyden juhluvuosikohteena 23.1.2018. Alue on yksi Jyväskylän keskeisimmistä lintu- ja luontoretkeilykohteista sekä osa valtakunnallisesti tärkeää Kuokkalan FINIBA-lintualueetta ja sen vesialue Päijänteen alueen FINIBA-alueetta. FINIBA-alueet ovat kansallisesti merkittäviä uhanalaisten, silmälläpidettävien ja kansainvälisen erityisvastuun lintulajien pesimis- tai kerääntymisalueita.

Alueen kuvaus kaupungin sivuilla: *”Hämeenlahti on linnustollisesti merkittävä ruoikkoinen lahti, jota reunustavat metsä luhdat ja tulvametsät. Alueen rantametsät ovat lehtipuuvaltaisia, ja pitkälle lahonnutta puustoa on runsaasti. Alueella sijaitsee kaupungin ylläpitämä [lintutorni](#), jolle johtaa polku Salmirannantien kääntöpaikalta. Hämeenlahden alue on*

rauhoitettu osana Suomen itsenäisyyden juhluvuoden kampanjaa "Luontolahjani satavuotiaalle". Se on myös osa valtakunnallisesti tärkeää lintualueita (FINIBA)."

Hämeenlahden luonnonsuojelun vaarantuminen

Salmirannan asemakaavaselostuksessa todetaan: *"Uudesta rakentamisesta ei saa aiheutua kohtuutonta haittaa luonnonympäristölle, kuten Hämeenlahden luonnonsuojelualueelle."* Samassa asemakaavaselostuksessa todetaan myös: *"Asemakaavalla on kohtalaisia vaikutuksia luonnonympäristöön."*

Yhdistyksemme katsoo, että lisääntyvän asutuksen (n. 400 uutta asukasta) sijoittaminen Hämeenlahden luonnonsuojelun rajalle lisää suojelun kulumista ja aiheuttaisi myös muuta haittaa luonnonsuojelun alueelle kohtuuttomasti. On selvää, että kaava-alueen vieressä oleva linnustoltaan merkittävä luonnonsuojelu tulisi kärsimään rakentamisesta ja asutuksen aiheuttamista reunavaikutuksista sekä virkistyskäyttöpaineesta. Elinympäristöjen ja eliölajiston monimuotoisuuden säilyttäminen ja elvyttäminen edellyttää, että luontoalueet säästävät sekä muutoksilta itse luontoalueilla että myös ihmislähtöisiltä reunavaikutuksilta.

Luontoalueen tuntumaan sijoittuva rakennustyö, teollinen toiminta, moottoriliikenne, metsänhakkuu, maanmuokkaus, asuminen yms. tuottavat melua, pölyä ja roskaa, muuttavat alueen valaistus-, lämpö- ja tuulioloja sekä aiheuttavat kulumista ja muuta häiriötä ja voivat johtaa siten alueen lajiston rapistumiseen, vaikka itse alue säilyisi suorilta kosketuksilta. Siten alueen reunoille on tärkeää varata riittävät (esim. useamman kymmenen metrin levyiset) suojavyöhykkeet, joilla ei sallita häiritseviä toimintoja.

Piha- ja puutarhatoimintojen lisääntyminen luonnonsuojelun välittömässä läheisyydessä lisää myös haitallisten vieraslajien ja muiden puutarhakasvien leviämisen riskiä luonnonsuojelun alueelle. Myös tämän haitan ennaltaehkäisemiseen ja valvontaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Luonnonsuojelun uhkaavan liiallisen virkistyskäyttöpaineen vähentämiseen ennaltaehkäisevin toimin tulee suhtautua vakavasti. Tarvittaisiin vähintään iso puistoalue tai lähimetsä, joka tuo luonnontilaisuutta rakennettuun ympäristöön, lieventämään Hämeenlahden luonnonsuojelun käyttöpainetta. Nyt suunnitellut pienet puistokaistaleet eivät virkistysalueeksi riitä.

Luonnonsuojelun rauhoitus päätöksessä uusien polkujen tekeminen luonnonsuojelun alueelle on kielletty. Kun kaava-alueen käyttöä suunnitellaan, esitämme, että uusien polkujen syntymisen riskiäkin vähennetään aktiivisesti esimerkiksi:

- aitaamalla asuntoalueen rannanpuoleinen sivu kaavamääräyksellä ja kieltämällä portit ja aukot. Kts. liitteen kuvassa punainen viiva.
- jättämällä kaava-alueen ranta rakentamatta ja jättämällä se kaikille vapaaksi rannaksi, jolloin tällöin paine tehdä uusia polkuja suojelualueen rantaan pieneneisi. Rantapuuston säilyttäminen alueella ja rannan säilyminen mahdollisimman luonnontilaisena olisi myös linustoarvojen kannalta tärkeää.

Luontoselvityksistä varsinaisella kaava-alueella

Emme ehtineet perehtymään alueelle tehtyyn liito-oravan elinympäristöverkostoanalyysiin. Sisältääkö se varsinaisen liito-oravaselvityksen, jota kaavan luonnosvaiheessa ei ollut tehty? Huomioiko se, että myös tilapäisesti tyhjänä oleva LLP on edelleen lain suojaama (EUTI:n ratkaisu ECLI:EU:C:2020:517)? (Tyhjentyneet LLP:t ovat yhtä lailla direktiivin suojaamia kuin asututkin ”jos on riittävän todennäköistä, että kyseinen laji palaa näille levähdyspaikoille” (EUTI C-477/19 ja C-357/20).)

Muita huomioita

Asemakaavaselostuksessa kerrotaan nyt, että *”Asemakaavan ilmastovaikutukset eivät ole merkittäviä verrattuna uudisrakentamisen keskimääräisiin vaikutuksiin..... Purkamisen ja rakentamisen ilmastovaikutukset ovat merkittäviä verrattuna tilanteeseen, jossa alueen rakennukset jätetään vajaakäytölle tai tyhjilleen.”* Huomioitavaa kuitenkin on, että rakentamisen ja uudisrakentamisen ilmastovaikutukset ovat merkittäviä tässä tilanteessa, kun ilmastonmuutos yhä pahenee. Onko muita vaihtoehtoja alueen käytölle ja vanhoille rakennuksille edes tutkittu?

Kuntatasolla tehtävät maankäyttöpäätökset vaikuttavat merkittävästi siihen, miten luonnon monimuotoisuudelle käy paikallisesti, alueellisesti ja laajemminkin. Kiitämme Jyväskylän kaupungin sitoutumista luonnon monimuotoisuuden pelastamiseen

(<https://yle.fi/a/74-20111404>).

Toivomme tämänkin sitoutumisen johtavan luontoympäristöä ja luonnonvaroja vahvemmin säästäviin käytäntöihin myös kaupungin kaavoituksessa ja maankäytössä, rakentamistarpeen arviointi mukaan lukien.

Suomen luonnonsuojeluliiton Jyväskylän seudun yhdistys
jyvaskyla@sll.fi

Hanna Jyske (pj.)
gsm 040 5755 198

Pentti Mattila (tal.hoit.)
gsm 040 344 6739